

نکاتی پیرامون سوسیالیسم علمی

(۱۱)

کمون پاریس بمثابه نخستین رخداد پرولتری در تاریخ

قبل از آغاز انقلاب کارگری در پاریس- دو دولت فرانسه و آلمان پروسی ، به سرمداری بناپارت ماجراجو (نماینده دولت بورژوازی فرانسه) ، و بیسمارک حيله گر (نماینده دولت بورژوا- فنودال آلمان) ، جنگ را در ۱۹ ژوئیه ۱۸۷۰ آغاز کردند . جنگی که علیرغم شروع آن از طرف دولت فرانسه ، ولی با هدف سیاسی توسعه طلبانه ، انجام گردید .

فرانسه می خواست بر ساحل غربی راین تسلط یابد . و بیسمارک می خواست بر منطقه مهم ذغال سنگ الزاس و لورن تسلط پیدا کند .

مارکس در همان آغاز جنگ با صدور بیانیه ای از طرف بین الملل اول ؛ هر دو کشور را مسئول اصلی جنگ دانست و کارگران هر دوکشور را ، به همبستگی فراخواند .

کارگران دو کشور فرانسه و آلمان با برگزاری میتنگ هایی ، همبستگی خود را به نمایش گذاشتند . در آلمان کارل لیبکنخت و ویلهلم بیل (نمایندگان حزب سوسیال دمکرات در مجلس) ، در پارلمان بر علیه اعتبارات جنگی رای دادند . و بخاطر این عمل انقلابی خویش به زندان افتادند . در مقابل لاسالی ها بر عکس ، به اعتبارات جنگی رای موافق دادند .

می دانیم که هر دوگروه از اعضای بین الملل اول بودند . بخشی در کنار مارکس- و بخش دیگر علیه مارکس عمل کردند . و این در حالی بود که لاسال خودش را شاگرد مارکس می دانست .

جنگ با سرعت از طرف آلمان پیش می رفت و در حالی که پاریس را در محاصره کامل خود قرار داده بود ، در ۲ سپتامبر ۱۸۷۰ : در سدان فرانسه ، بناپارت بدون قیدوشرط ، خود و ارتش را تسلیم آلمان پروسی نمود .

مردم پاریس بمحض رسیدن خیر تسلیم فرانسه در مقابل ارتش آلمان ، به خیابان ها ریختند . در ۴ سپتامبر رژیم بناپارت را سرنگون کردند و بدلیل فقدان حزب کارگری قدرتمند ، حاصل کار این عمل فداکارانه مردم را بورژوازی سازمانیافته در تاسیس یک جمهوری بورژوازی متبلور ساخت .

این جمهوری تشکیل شده بود از : دوسوم آن از سلطنت طلبان ، و یک سوم از جمهوری خواهان بورژوا بود . و بمنظور جلوگیری از خشم کارگران ۲ الی ۳ نفری را هم بعنوان نماینده از افراد خرده بورژوایی رادیکال در کابینه راه داده بودند .

در همین ایام انقلابی ؛ باکونینیست ها و بلانکیست ها چندین بار جهت سرنگونی این جمهوری بورژوازی ، در شهر های پاریس- لیون- ماری- برست دست به عمل قیام زدند که این قیام ها با شکست مواجهه گردیدند .

پاریس در حالی که در محاصره بود ، مردم به تشکیل " گارد ملی " پرداختند . " گارد ملی " که بیشتر اعضای آنرا کارگران تشکیل می دادند ، بطور مسلحانه ، کنترل پاریس را در دست داشتند .

در ۱۵ فوریه ۱۸۷۱ کمیته ای بمنظور اداره شهر ، بنام کمیته مرکزی " گارد ملی " تشکیل شد .

وظایف " گارد ملی " در این ایام حفظ و حراست از قیامی بود که توسط دولت بورژوازی مورد دسبرد قرار نگیرد .
چرا که تی پر ، نماینده این حکومت از ترس کارگران حاضر بود شهر را دو دستی تسلیم آلمان ها کند .

دولت فرانسه در ۲۶ فوریه با آلمان قرارداد آتش بس امضاء نمود . و در آن با تسلیم پاریس موافقت کامل نمود .

آغاز تشکیل کمون پاریس :

مردم در دوران محاصره پاریس بمنظور دفاع از شهر در مقابل تجاوز آلمان ها با پول خود ، توانستند تعداد ۲۵۰ توپ تهیه گردانند .

تی پر در ۱۸ مارس بر اساس آتش بس با آلمان بخاطر تسلیم نمودن قیام کنندگان در پاریس ، سربازان خودش را برای تصرف توپ ها ، به پاریس گسیل داشت .

این نقشه خانناه ، با مبارزات کارگران قهرمان پاریس شکست مفتضحانه ای خورد . لازم به توجه است که در این قیام پیروزمندان ، زنان قهرمان پاریسی دوش بدوش کارگران در آن نقش بسزایی ایفا نمودند .

پاریس تحت محاصره دست به عمل زد . در واقع این عمل کارگران در پاریس آغاز جنگ طبقاتی بین کارگران و بورژوازی بود .

در این نبرد تاریخی کارگران توانستند حکومت جمهوری بورژوازی را سرنگون سازند و برای نخستین بار در تاریخ با استقرار حکومت کارگری ، قدرت تاریخ ساز خویش را بنمایش بگذارند .

چند روز بعد از این رخداد عظیم تاریخی ، کمون پاریس اعضای خود را در ۲۶ مارس انتخاب کرد و بدین وسیله موجودیت خویش را نه تنها به مردم فرانسه بلکه به تمامی جهان ، اعلان نمود .

کمیته اجرایی متشکل از ۹ نفر بمنظور اداره امور شهر ، در یک انتخابات کاملاً دمکراتیک و همگانی انتخاب گردید و مسئولیت اداره وزارتخانه ها به آنها سپرده شد .

کمون با تصرف مقر شهرداری پاریس که در هتل دوویل واقع شده بود ، نبرد خویش را رسماً آغاز کرد . ابتدا تعدادی از اعضای حکومت را بازداشت نمود و با نصب پرچم سرخ در بالای آن ، همبستگی کارگران جهان را نشان داد . کارگران قهرمان پاریس در عمل نشان دادند که کمون بمنابۀ جمهوری جهانی بود . و بدین وسیله آنان در عمل شعار آموزگار بزرگ پرولتاریا مبنی بر ؛ "کارگران جهان متحد شوید " را باثبات رساندند .

در ۳۰ مارس کمون با اولین فرمانش ؛ ارتش دائمی و خدمت سربازی را منحل اعلام کرد . ارتش مردم را جایگزین آن نمود . فرمان داد هر کس که کمون را قبول دارد و می تواند در جهت منافع زحمتکشانش اسلحه در دست گیرد ؛ جزو ارتش خلق است .

کمون بر اساس : اتحاد انقلابی بین کارگران و خرده بورژوازی شهری تحت رهبری پرولتاریا بوجود آمد . قابل ذکر است ، هنگامی که کمون حکومت جمهوری بورژوازی را در پاریس سرنگون کرد ، اکثریت سرمایه داران کارخانه های خود را رها کرده بودند . در آن ایام بیش از ۳۰۰ هزار نفر از کارگران بیکار در پاریس وجود داشت .

اقدامات انجام شده از طرف کمون :

* اولین فرمان کمون بعد از انحلال ارتش دائمی ، جدایی کلیسا از دولت بود . جدایی مذهب از دولت، از آموزش و پرورش . حذف بودجه ای که به موسسات مذهبی پرداخت می شد و مقرر گردید تمام اموال کلیسا به اموال عمومی تبدیل شود .

* فرمان دیگر کمون : در مقابل اعدام هر روزه دستگیر شده گان اعضای کمون توسط دولت ورسای (منطقه ای از حومه پاریس که دولت بورژوازی بدانجا گریخته بود) ، دستور داد افرادی از همان گروه بعنوان گروگان بازداشت شوند ولی هرگز دیده نشد که چنین افرادی اعدام شوند . امری که بیانگر : نهایت درجه عالی انسان دوستی در وجود اولین حکومت کارگری در جهان بود . و این مسئله کاملاً انسان دوستانه از طرف کمون در حالی بود که نهایت درنده

خوبی بورژوازی که افراد انقلابی دستگیر شده را هر روزه اعدام می کرد ، بکار رفت . ولی سرانجام این درنده خوبی بورژوازی کمون را علیرغم میلش مجبور نمود بعمل متقابل بمثل متوسل گردد . * دستگاه گیوتین این سمبل ظلم و جنایت ستمگران علیه زحمتکشان ، در میدان بزرگ شهر در غوغایی از شادی مردم به آتش کشیده شد . امری که : عشق ورزیدن به انسانها ، در مقابل جنایت ستمگران علیه مردم را برای اولین بار در تاریخ بشری در عمل بمعرض نمایش گذارد .

* مجسمه باصطلاح " پیروزی " که در میدان " واندوم " پاریس واقع بود ، مجسمه ای که مظهر میهن پرستی افراطی و عامل تفرقه اندازی بین ملیت ها محسوب میشد ، در جشن پایکوبی مردم بزرگ کشیده شد . امری که همیاری و همبستگی بین زحمتکشان ملل مختلف را در مبارزه مشترک علیه بورژوازی سرلوحه کار خویش قرار داده بود .

* کمون فرمان داد : کارخانه های تعطیل شده ؛ اولاً آمارگیری و سپس توسط کارگران و با کنترل مستقیم خود آنها راه اندازی گردد . طبق فرمانی مقرر شد کارگران هر کارخانه در انجمن های تعاونی کارگری متشکل شوند و سپس این انجمن های کارگری در یک فدراسیون بزرگ متشکل گردند . امری که علیرغم اندیشه انحرافی پرودن مبنی بر نفی دولت پرولتری ، در عمل بدان منجر گردید . در واقع متشکل شدن کارگران در انجمن های تعاونی کارگری ، یعنی متشکل شدن کارگران در شوراها کارگری . و متشکل شدن انجمن های کارگری در فدراسیون کارگری بزرگ ، یعنی متشکل شدن شوراها کارگری در فدراسیون سراسری کارگران مرکزی و در نتیجه معنای آن : یعنی زحمتکشان تحت فرماندهی دولتی قرار داشتند که کارگران و یا نماینده با اعتبار آنان بصورت هیئت حاکمه متشکل شده بودند . و این همان اساس حکومت کارگری بود که اگر حیات کمون ادامه پیدا می کرد ، کار را در عمل بدانجا می رساند که آموزگار بزرگ پرولتاریا روی آن تکیه داشت .

اصولاً خود کمون همانطوریکه مارکس و انگلس بر آن تاکید داشتند ، مظهر دیکتاتوری انقلابی پرولتاریا بود . کارگران در دولتی متشکل شده بودند که نمایندگان اداره امور جامعه همگی از کارگران و یا نمایندگان با اعتبار آنها بودند . قوانینی که بمنظور حفظ وحراست حکومت کارگران تصویب شده بود ، قوانینی بود که باید در جهت رشد و توسعه ، پیشرفت و شکوفایی و امنیت جامعه قرار می گرفت .

در راس کمون در گروه بلانکیست ها و پرودونی ها قرار داشتند . با توجه به این امر که طرفداران بلانکی در اکثریت بودند .

گرچه تعدادی از مارکسیست های انترناسیونالیستی ، یعنی معتقدان به مارکسیسم در کمون وجود داشت (۱۸ نفر از مجموع ۹۲ نفر) . ولی کارهای سیاسی کمون توسط بلانکیست ها ، و کارهای اقتصادی آن توسط پرودونی ها انجام می گرفت .

کمون تبلور اراده کارگران پاریس بود . کمون جنبش کارگری بود که مارکس بزرگترین درس های مارکسیسم را از دل آن بیرون کشید و تلخیص آنرا در گنجینه رهانی بخش سوسیالیسم علمی بصورت فرمول کوتاه : دیکتاتوری پرولتاریا در اختیار بشریت زحمتکش قرار داد .

کارهای درخشان کمون :

- ۱- انحلال ارتش اجباری دائمی و ایجاد ارتش داوطلبانه مردمی
- ۲- جدایی دولت از کلیسا و قطع تمامی کمک های مالی به کلیسا
- ۳- گرفتن وظایف سیاسی از پلیس
- ۴- انتخاب مسئولین بطور مستقیم از طرف مردم بطوریکه انتخاب شوندگان در مقابل رای دهندگان دارای مسئولیت بوده و در هر زمانی قابل عزل . حداکثر حقوق برای تمامی مسئولین از بالا تا پایین : برابر حقوق کارگران بود .
- ۵- انتخاب تمامی قضات و روسای دادگاههای بخش و کنترل آنان از طرف مردم
- ۶- برقراری تحصیلات مجانی برای عموم

۷- سوزاندن گیوتین و ستون " واندوم " بمثابة مظهر ظلم و ستم و نفاق افکنی بین ملیت ها .

۸- از بین بردن کار شبانه در نانوایی ها (از اقدامات اقتصادی- اجتماعی) .

۹- از بین بردن جراهم کارفرمایان در کارخانه ها .

۱۰- بستن بنگاههای گروگانگیری .
کارخانه های تعطیل شده توسط کارگران و ایجاد تعاونی های کارگری جهت کنترل تولید و توزیع عادلانه فرآورده های تولید شده .

۱۲- ایجاد سازمان کمک به توده های عظیم بیکاران .

۱۳- جیره بندی مساکن .

۱۴- کمک به بدهکاران (کسانی که قادر به پرداخت اجاره خود نبودند) .

ضعف های کمون :

اولین و یکی از مهمترین آنها باید در وجود اختلاف در امر تصمیم گیری واحد دانست که ناشی از وجود دسته بندیهای موجود در کمون بود (بلانکی- پرودون- مارکسیست ها) . که قادر نشدند : یک برنامه مشخص را در وجود یک حزب کارگری واحد پیش ببرند .

دومین امری که شکست آنها موجب شد ، وجود دشمن طبقاتی درنده خویی چون بورژوازی بود که در تمامی حیات ۷۲ روزه کمون با انواع خرابکاری ها و لشکر کشی ها ؛ در کار کمون دشواری و مشکلات بوجود می آورد و کمون مجبور بود بخاطر حیات خود با تمام قوا علیه آن از خود بدفاع برخیزد . نیروی که می باید در جهت سازندگی و حل معضلات اجتماعی مصرف شود ، علیه خنثی سازی خرابکاری های ضد انقلاب بکار رفت .

از دیگر ضعف های کمون که ناشی از وجود دسته بندی در آن بود و می توانست به اقدامی بسیار ضروری علیه دولت ارتجاعی ورسا در جریان جنگ داخلی انجام گیرد (که از آن کوتاهی گردید) ، گسترش دامنه قیام به سراسر فرانسه و تعقیب خانین به مردم بود .

بعد از قیام و سرنگون کردن دولت بورژوازی ، کمون می بایست بخاطر پیروزی انقلاب و تثبیت حکومت کارگری به دو اقدام بسیار مهم و ضروری می پرداخت .

یکم : کمون جهت خنثی کردن اعمال ضد انقلاب داخلی می باید برای تعقیب خانین و جاسوسان بورژوازی که پاریس مملو از آنها بود ، اقدام عاجل می نمود . خانینی و جاسوسانی که تمام اعمال قیام کنندگان را بمرکز ضد انقلاب گزارش کرده و با دریافت پیام های ضد انقلابی ، بمنظور توطئه گری و خرابکاری در امر انقلاب ، به انجام شنیع ترین و کثیف ترین کارها مبادرت می ورزیدند .

دوم : کمون می باید بعد از سرنگونی دولت ارتجاعی در پاریس ، دامنه قیام را با فرمان اعتصاب عمومی به تمامی فرانسه گسترش می داد و در بستر این قیام عمومی با اتخاذ سیاست های درست ؛ از جمله گرفتن زمین از مالکان و تقسیم آن بین دهقانان (ملی کردن زمین از طریق مصادره انقلابی) به جلب نیروی ذخیره یعنی دهقانان که نیروی عظیمی بودند ، می پرداخت . همان نیروی که بعدها دولت ضد انقلابی تی پر جهت درهم شکستن حکومت کارگران نهایت استفاده را از آن بکار برد و قادر شد کمون قهرمان را در آهن و خون خفه گرداند . امری که لنین بعد از ۵۰ سال علیرغم وجود

" بنش " ضد انقلابی ترتسکی در صفوف انقلاب ، توانست با استادی کامل از آن در جهت انجام انقلاب سوسیالیستی در روسیه نهایت استفاده را بکار برد .

ضعف دیگر کمون که از نبود ستاد فرماندهی واحد ناشی می گردید ، عدم انتشار وسیع اسناد سری دولتی درمیان مردم بود . امری که در جلب بیشتر مردم به انقلاب می توانست بسیار موثر واقع گردد . انتشار پرونده های سری

دولتی با ارزشی که به دست کمون افتاده بود ، از قبیل ؛ کثافتکاری ها- رشوه خواری پلیس مخفی و دیپلمات ها ، سرمایه داران و سیاستمداران ، که انتشار آنها می توانست ضربه سنگینی به ارتجاع وارد آورد و عامل مهمی در جلب دیگر زحمتکشان از جمله دهقانان در مبارزه علیه بورژوازی گردد .

ضعف دیگر کمون که باز از نبود ستاد فرماندهی واحد ، ستاد فرماندهی که دارای اندیشه و عمل واحد باشد ، ناشی می گردد ، ایجاد شک و تردید ؛ در تصرف بانک مرکزی که بیش از ۳ میلیارد فرانک پول سرمایه داران در آن وجود داشت ، می باشد .

کمون بجای تصرف مستقیم و قاطعانه بانک ؛ که می توانست ضربه سنگینی به رژیم لرزان بورژوازی وارد کند ، دریغ نمود . تصرفی که بقول مارکس و انگلس می توانست بمتابه وزنه سنگینی در زمانیکه مذاکرات بین کمون و دولت بورژوازی فرانسه در جریان بود ، بکار رود . تصرفی که می توانست تاثیر بزرگ خویش را بر بورژوازی که سرمایه اش توسط انقلاب مصادره شده بود ، بگذارد و دولت را مجبور کند که به خواسته های بحق کمون گردن نهد .

این در حالی بود که در مقابل عدم اجرای این عمل بسیار مهم ؛ رهبران بلانکیست و پرودونیست ها ، تعهدات قبلی خود را زیر پا گذاشتند و به آنهایی (بخشی از اعضاء کمون) که می خواستند بانک مرکزی را تصرف کنند ، رای مخالف دادند . و بجای این کار درست (مصادره سرمایه موجود) ، در مقابل بمنظور دریافت وام به مذاکرات دیپلماتیک با مامورین بانک دست زدند .

از رقم ۳ میلیارد فرانک که جداً کمون می توانست از آن (با تصرف بانک) بعنوان وزنه ای اساسی در فشار آوردن به دولت ورسای جهت خواسته های انقلابی اش بهترین بهره را نصیب زحمتکشان گرداند ، فقط ۹ میلیون بعنوان وام دریافت کرد .